

Un autoretrat abstracte i polític d'Antoni Tàpies

Artika dedica un llibre de bibliòfil a la 'Sèrie negra' i treu a la llum una obra del conjunt inèdita

ANTONI RIBAS TUR Barcelona ACTUALITZADA EL 25/01/2017 00:00

L'obra XV de la Sèrie negra era inèdita. Va ser trobada al domicili familiar de l'artista durant la creació del llibre amb el mateix títol. / FUNDACIÓ ANTONI TÀPIES / ARTIKA

El segell de llibres de bibliòfil de l'editorial Planeta, Artika, no fa escarafalls. Malgrat que publica llibres molt luxosos, s'ha centrat en treballs més aviat íntims dels artistes amb els quals ha treballat, com Vincent van Gogh, Joaquín Sorolla, Jaume Plensa, Joan Miró i Salvador Dalí. L'estoig dedicat a Antoni Tàpies que acaba de publicar segueix en aquesta línia: *Sèrie negra* inclou reproduccions molt acurades de les 15 peces que formen el conjunt presentades dins carpetes i un volum amb dos estudis del filòsof i president de la Fundació Antoni Tàpies, Xavier Antich, i de l'historiador de l'art i comissari Pedro de Llano. "Encara que *Sèrie negra* no es pugui definir com un autoretrat, hi ha prou motius per interrogar-la com si ho fos. L'obra de Tàpies mai va ser completament abstracta, formalista. Sempre va aspirar a referir-se al món i a la realitat que l'envoltava", afirma De Llano al seu text.

De *Sèrie negra* se n'ha fet una edició de 998 exemplars, cadascun dels quals costa 4.500 euros. Una curiositat que acompanya el projecte és que la Fundació Tàpies conserva 14 obres de la sèrie i la que faltava va ser trobada al domicili familiar de l'artista durant la realització del llibre. *Sèrie negra* evoca el Tàpies més concentrat. I el paper d'estrassa que va fer servir com a suport també és molt eloqüent: "Sempre m'ha obsessionat fer servir el paper i el cartró perquè poden transmetre per sí mateixos continguts que són importants per a mi (la humilitat, el deteriorament, el dolor)", va afirmar l'artista en una entrevista. Xavier Antich i Pedro de Llano parlen als seus estudis de referents com les *Pintures negres*, de Francisco de Goya, i treballs d'artistes contemporanis de Tàpies com Mark Rothko, Jackson Pollock, Franz Kline, Robert Motherwell, Antonio Saura i Pierre Soulages, entre d'altres. Però, més enllà de qüestions plàstiques i dels vincles que es poden establir entre Tàpies, l'informalisme i l'expressionisme abstracte, els autors posen l'accent en la càrrega política de *Sèrie negra*. Tàpies la va realitzar l'any 1967 i mig segle després es pot veure com una reacció a la dictadura. "Durant el franquisme la política només era possible en un territori ultrapersonal", explica el director de la Fundació Antoni Tàpies, Carles Guerra. Aquest fet és especialment visible en una de les peces, ja que l'artista va posar el paper damunt les rajoles del taller, el va guixar i després va posar en diàleg les marques del terra amb els seus traços. "Ha arribat, potser, el moment de llegir l'aventura artística de Tàpies, ja durant els anys 60, en relació amb la seva realitat històrica concreta", subratlla Xavier Antich al seu estudi. "La pintura de Tàpies podia tenir una interpretació política abans que la política explícita aparegués en les seves obres", subratlla.

Els anys previsa *Sèrie negra* i el mateix any que la va realitzar coincideixen amb un moment convuls en la vida política del país i en la biografia de Tàpies. El 1963 oficials de l'exèrcit l'havien detingut a la Capitania General de Barcelona per haver firmat un document de protesta contra la repressió d'unes manifestacions obreres a Astúries. I el 1966 va participar en la Caputxinada. "Per a Tàpies, apostar per l'abstracció com a opció estètica en aquelles circumstàncies era un gest de resistència, revolucionari, de rebutjament al racionalisme que impudicament exhibia la dictadura del general Franco i que es plasmava en la seva identificació amb estils caducs i anacrònics", escriu De Llano.